

บทคัดย่อ

โครงการการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตทางการเกษตรเคมีสู่เกษตรปลอดภัยอันจะนำไปสู่การฟื้นฟูวิถีชีวิตของครัวเรือนเกษตรกรชุมชนต้นน้ำอิง ต.บ้านเหล่า อ.แม่ใจ จ.พะเยา มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ ศักยภาพวิถี องค์ความรู้และภูมิปัญญาวิถีการผลิตเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรในชุมชนต้นน้ำอิง 2) เพื่อสร้างกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรในชุมชนต้นน้ำอิง 3) เพื่อประเมินการปรับตัว เปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรชุมชนต้นน้ำอิง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการวิธีการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research : CBR.) มีกระบวนการวิธีการ 7 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย ขั้นตอนการเตรียมทีมวิจัย ขั้นตอนการเตรียมชุมชนและกลุ่มเป้าหมายการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ขั้นตอนการทดลองปฏิบัติการแก้ปัญหา ขั้นตอนการสรุปผลและการนำเสนอผลการวิจัย โดยใช้เครื่องมือเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย ปฏิทินการผลิต เส้นประวัติศาสตร์ แผนผังทรัพยากรชุมชน แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ โองศเศรษฐกิจ แบบสัมภาษณ์ แนวประเด็นคำถามในการระดมข้อมูลจากกลุ่มย่อย แบบสำรวจเกษตรกร แบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงเกษตรกร

ผลการวิจัย ทำให้เกิดชุดความรู้จากการวิจัยของชุมชน 3 ชุด คือองค์ความรู้เรื่อง สถานการณ์ ศักยภาพวิถี องค์ความรู้และภูมิปัญญาวิถีการผลิตเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรในชุมชนต้นน้ำอิง องค์ความรู้เรื่องวิธีการสร้างกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรในชุมชนต้นน้ำอิง องค์ความรู้เรื่องการปรับตัวเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรชุมชนต้นน้ำอิง และเกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยตำบลบ้านเหล่า จำนวน 28 คน สร้างการเรียนรู้แลกเปลี่ยนภายในกลุ่มและเชื่อมการเรียนรู้ ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสมาชิกในกลุ่มนี้ได้ผ่านการรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม SDGsPGS จังหวัดพะเยา จากสมาพันธ์เกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดพะเยา จำนวน 7 ราย และจากการะบวนการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นนี้ได้ทำให้นักวิจัยท้องถิ่น จำนวน 12 คน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน 6 ด้าน คือ ด้านกระบวนการการทำงานวิจัย ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยท้องถิ่น ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านการจัดความสัมพันธ์ภายในทีม และด้านการทำงานแบบมีส่วนร่วม